

ПРОБЛЕМИ СЛАВІСТИКИ

Літературознавство

Терміносистеми:
загальні питання

Терміносистеми:
конкретні дослідження

Герменевтика,
рецептивна поетика,
наратологія, дискурс

Проблема поета

Білорусистика

Полоністика та
польська русистика

Мовознавство

№ 1-4

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС
№1-4
(27-28)
2005

Головний редактор В. С. Зубович

Редакційна колегія:

Бублейник Л. В.,

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри слов'янської філології Волинського державного університету імені Лесі Українки (голова).

Оляндер Л. К.,

доктор філологічних наук, професор кафедри слов'янської філології Волинського державного університету імені Лесі Українки (заступник голови).

Мединська А. В.,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри культури мови Волинського державного університету імені Лесі Українки (відповідальний секретар).

Болдирєв Р. В.,

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри слов'янських мов Київського лінгвістичного університету.

Галич О. А.,

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри історії української літератури Луганського педагогічного університету, академік АН ВШ України.

Давидюк В. Ф.,

доктор філологічних наук, професор кафедри історії української літератури Волинського державного університету імені Лесі Українки.

Денисюк І. О.,

доктор філологічних наук, професор кафедри історії української літератури Львівського національного університету імені Івана Франка.

Дубина М. І.,

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри філології Київського військового гуманітарного інституту, академік, президент Академії АН ВШ України.

Жулинський М. Г.,

доктор філологічних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту літератури імені Тараса Шевченка.

Карпенко М. О.,

доктор філологічних наук, професор, академік АН ВШ України (м. Київ).

Удалов В. Л.,

доктор філологічних наук, професор кафедри слов'янської філології Волинського державного університету імені Лесі Українки, академік АН ВШ України.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Волинського державного університету імені Лесі Українки та президією Волинського Академічного Дому

Літературні редактори: **В. М. Рисак, В. С. Растивицький**

Коректор: **В. Строківський**

Свідоцтво про державну реєстрацію: серія ВЛ, №144, від 11.03.99

Співзасновники: Волинський державний університет імені Лесі Українки

(43000, м. Луцьк, просп. Волі, 13),

Волинський Академічний Дім

(43000, м. Луцьк, просп. Волі, 8).

Наклад— 150 примірників. Здано до друку 10.05.2005. Підписано до друку 17.05.2005.

Набір, дизайн та верстка: **О. Білий**. Замовлення 17.

Науковий часопис «Проблеми славістики» включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата за спеціальністю «філологічні науки» (Бюлетень ВАК України. -1999. - №4. - С.52).

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: 43000, Волинська обл., м. Луцьк, просп. Волі, 8, тел. 2-39-58,
Волинський академічний дім (книгарня «Планета»)

Видання некомерційне.

Редакція приймає матеріали, подані в першому примірнику комп'ютерного набору, і не завжди поділяє погляди авторів. Редакція не листується з авторами і читачами на сторінках часопису. Матеріали подаються в авторській редакції. За зміст і фактологію відповідальність несе автор.

При передруку посилання на "Проблеми славістики" обов'язкове.

Друк ПП. Іванюк В. П. 43021 м. Луцьк, вул. Винниченка, 63. Свідоцтво Держкомінформу України ВЛН № 31 від 4.02.04 р.
Формат 84x108732. Друк офсетний. Замовлення 10. Ум. друк. арк. -19,7. Обл.-вид. арк. -20,4.

Волинський державний університет імені Лесі Українки
Волинський Академічний Дім

Пр **О** **Б** **Л** **Е** **М** **И** **С**Л **А**В **І**С **Т**И **К**И

Заснований у квітні 1999 р.

Виходить щоквартально

Науковий ЧАСОПИС

ГРОМ'ЯК Р.Т. Проблема введення (інсталяції) літературознавчих термінів у теоретико-літературну рефлексію.....	8
ЗАВАДСЬКИЙ Ю. Література комп'ютерного середовища: пошук терміна.....	8
ЛАНОВИК М.Б. Теоретико-літературна концепція «горизонту» в системі термінології феноменологічної герменевтики і рецептивної естетики та її проєкція на сучасні перекладознавчі дослідження.....	
ОЛЯНДЕР Л.К. Волинський текст у термінологічній системі: принципові риси і художньо-естетична своєрідність.....	22
СКУПЕЙКО Л.І. Поняття міфопоетики в літературознавстві.....	22
УДАЛОВ В.Л. Першочергові принципи дослідження терміноструктур і терміносистем (проблема точності літературознавства).....	29
ЧИРКОВ О.С. Типологія класифікації терміносистем.....	36
КРАВЕЦЬ Д.В. Бентежний світ поезії Грицька Чубая.....	40

Терміносистеми:

конкретні

дослідження

АСТРАХАН Н.І. Літературний твір як літературознавча проблема.....	45
БОНДАРЕНКО Г.Ф. Притчова матриця в оповіданнях Л. Андрєєва про революцію....	51

Проблеми славістики. — Луцьк, 2005. —Число 1—4

ДАШКО О.Л. Проблема постмодернізму в літературознавстві: матеріали до вивчення сучасної літератури у вузі.....	55
ДЕНИСЮК Н.Р. Хронологія появи терміна <i>fiction</i> (фікція) в українських оригінальних текстах.....	62
ДОРОФТЕЙ О. Протистояння особистостей чи культур? (до питання «Іван Франко і Адам Міцкевич»).....	67
ЄВЧЕНКО Н.В. Інтелектуальний роман у жанровому розвитку літератури ХХ століття.....	78
ІВАШИНА Т.М. Літературна донжуаніана: проблеми термінології.....	84
КУЧМА Н.З. Літературно-критичні портрети в західноукраїнській літературній критиці 20-30-х років ХХ століття.....	90
ЛІЩИНСЬКА Н. Притча, її жанрові модифікації (міжнародна термінологічна неадекватність).....	95
МОВЧАН В.С. Сміслова ємність терміна «Жертовність» (філософсько-культурологічний аспект).....	102
ПЛАВУЦЬКА І.Р. Особливості потрактування поняття «сатира» в літературно-критичній спадщині Івана Франка та В.М. Теккеря.....	112
ПОЛЕЖАСВА Т.В. Мініатюрна лірика: сюжетно-фабульні можливості.....	119
ПРУСС В.С. Сонечка Людмила Улицкой: гендерний аспект.....	126
СЕМАЩУК Н.П. Поняття меніпсії у контексті порівняльного вивчення літератури..	134
ЯЧМЕНЬОВА М.М. Карнавальна парадигма постмодерністського роману.....	139

БАБІЙ Л.Б. Інтерпретація літературного твору як автономного явища (основні поняття проблеми і релевантні терміносполуки).....	143
БОДНАР В.Т. Рецептивна поетика і неориторика: національні передумови рецептивної теорії.....	150
ЛАНОВИК З.Б. Термінологічні аспекти герменевтичної концепції Вільгельма Дільтея..	156
ТКАЧУК М.П. Наратор-медіум у прозових творах Юрія Федьковича.....	162
ЧЕРНЮК С.Л. Дискурс: проблематика терміна.....	170
ШТЕЙНБУК Ф.М. Онтологічні основи наративуютьорюючих феноменів мімесісу та тілесності.....	175

ВОЛКОВА Т.С. Суб'єктная сфера философской лирики М.В. Ломоносова и Г.Р. Державина	184
КУЗАВА ІБ. Я-автора та образ автора: синоніми чи ні?.....	192
СОБОЛЕВСЬКА Г.І. Форми вираження авторської суб'єктивності в оповіданні І. Буніна „Лежке дихання“.....	197

Білорусистика

ДАБРАВОВЛЬСКАЯ І.С. «Княжацкае жыццё» як жанровая мадэль і як увасабленне у беларускай агіяграфіі.....	202

МАРДІЄВА А.К. Реістична феміністична проза О. Токарчук (на матеріалі роману «Останні історії»).....	210
ЯНКОВСКИЙ А. Из наблюдений над пьесой Людмилы Разумовской „Дорогая Елена Сергеевна“.....	218

Мовознавство

БУБЛЕЙНИК Л. В. Українсько-російські паралелі в літературознавчій термінології: мовні аспекти.....	226
ЗАЙЦЕВА И.П. Терминосистема современной драматургии как отражение трансформации драматургического жанра.....	232
КОСЮК О.М. Термінологічний словник функціонування медіа у розважальному аспекті: національна специфіка та світовий контекст.....	241
ПРИЙМАЧОК О.І. Літературознавчі терміни-дублети: лінгвістичний аспект.....	244
ПРИХОДЬКО В.Л. Мовна ментальність і переклад: термінологічний аспект.....	249
ВАСИЛЕВСЬКА О.П. Розвиток конструкції: іменник та його означення - прикметник від класичної до пізньої латини.....	253

УДК82.0

*Астрахан Н.І.***ЛІТЕРАТУРНИЙ ТВІР ЯК ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА ПРОБЛЕМА**

У статті літературний твір розглядається в контексті протиріччя між літературознавчим аналізом та літературознавчим синтезом. Подолання цього протиріччя пов'язується з можливістю співвіднесення статичної моделі художнього тексту та динамічної моделі літературного твору.

Ключові слова: онтологія, твір, жанрове мислення, моделювання.

Astrakhan N.I. Literary Work as a Literary Studies Problem.

The paper is concerned with the literary work in the context of the contradiction between the literature analysis and the literature synthesis. The overcoming of this contradiction is connected with the possibility of correlation between fiction text static model and literary work dynamic one.

Відкритості, за визначенням У. Еко [7], літературного твору як єдиної реальності мистецтва слова відповідає відкритість позиції сучасного літературознавства. Щодо „літературного твору” як фундаментальної проблеми науки про мистецтво слова. Невирішеність цієї проблеми зумовлена тим, що буття літературного твору виходить за межі естетичної реальності в простір живого життя, з якого, власне, і походить: онтологія літературного твору віддзеркалює складність і принципову незавершеність відносин життя та мистецтва.

© Астрахан Н.І., 2005

Саме слово „твір" акцентує поняття „творення": твір є результатом творчості, творення нового. Російське слово „произведение", крім наведеного у словнику С.І. Ожегова математичного значення, має значення „создание, продукт труда, творчества". Такий „однокореневий" (причинно-наслідковий, результативний) зв'язок з процесом творчості слово „твір" зберігає в іншомовних контекстах. Нюанси, відтінки лексичного значення цього слова в інших мовах (зокрема, слов'янських) могли б стати предметом окремого дослідження. Наприклад, у польській мові слово „twór" крім значення, що співпадає з розглянутим щойно аналогічним у російській та українській мові, має значення „істота", „тварь", яке підкреслює усвідомлений носіями мови зв'язок між діями творчих сил в природі та мистецтві.

Та або інша інтерпретація такого роду зв'язків може бути охарактеризована як своєрідне самовизначення тієї або іншої культурно-художньої епохи. Так, погляд на мистецтво як своєрідний аналог виявлення креативних сил самої природи надзвичайно характерний для епохи романтизму [11]. А праця М. Бердяєва „Смисл творчості" [2], в якій творчість розглядається як третій, ненаписаний Заповіт Бога, прийнявши який, людина через свободу творчості віднайде свою божественну сутність, не випадково була написана на початку ХХ століття. Сучасний же задекларований Р. Бартом [1] поворот „від твору до тексту" теж потребує інтерпретації, адже характеризує сьогодинський стан не тільки літературознавчої науки, а й культури в цілому.

За В. Халізовим, у творі мистецтва наявні два аспекти: „Це, по-перше, „зовнішній матеріальний твір" (М.М. Бахтін), який нерідко називають *артефактом* (матеріальний об'єкт, *лат. artefactum* - штучно зроблене), тобто дещо, що складається з фарб і ліній або зі звуків і слів (вимовлених, написаних чи таких, що зберігаються у пам'яті). І це, по-друге, *естетичний об'єкт* - сукупність того, що закріплено матеріально і володіє потенціалом художнього впливу на глядача, слухача, читача" [14, 171-172]. Сучасна теорія літератури продовжує традиції естетичних систем минулого, намагаючись уникнути жорсткої, однозначної прив'язки до тих або інших філософських теорій. В естетиці Гегеля двоаспектність художнього твору відповідала поглядам філософа-ідеаліста на мистецтво як сферу художнього прекрасного (ідеалу), як своєрідну посередницьку ланку між дійсністю та абсолютною ідеєю: „З одного боку, художній твір надає змісту ідеала конкретний образ дійсності і зображує цей зміст як певний стан, особливу ситуацію, як характер, подію, дію, втілюючи це у форму зовнішнього існування. З іншого боку, мистецтво втілює це в собі уже цілісне явище в певний чуттєвий матеріал і цим створює новий світ - світ мистецтва, що можна побачити оком і почути вухом" [5, 256]. Таким чином, мистецтво розглядається як надзвичайно важливий етап загального розвитку, самопізнання абсолютної ідеї. Якщо відправною точкою вважати не ідею, а матерію, двоаспектність художнього твору ніяк не відмінюється, лише розвиток набуває зворотньої перспективи. Діалектичний матеріалізм як філософське підґрунтя книги М. Гіршмана [6] дозволяє тлумачити літературний твір як напружену єдність матеріального (текст - певним чином організовані словесні маси) та ідеального (поетичний світ) полюсів, таким чином цілісність

літературного твору пов'язується з феноменом стилю, який робить можливим гармонійне розв'язання протиріччя „між організованістю та органічністю" [6, 90], „перехід штучно створеного в органічно життєве" [6, 90].

Нейтральні у філософському відношенні характеристики художнього (і зокрема літературного) твору об'єктивно свідчать про дуалізм природи останнього. Єдність „зображуваної події" та „події зображення", „поетичного світу" та „матеріального твору", „внутрішнього твору" та „зовнішнього твору" (М. Бахтін), „естетичного об'єкту" та „артефакту" (В. Халізов) - це нерозривна єдність ідеального та матеріального, досягнута у літературному творі ціною авторського творчого зусилля. Невипадково Гегель визначав геніальність саме як „загальну здатність створювати твори" [5, 44] (наявна в українському перекладі тавтологія теж сприймається як характерна). Феномен художньої творчості, таким чином, виражає себе у феномені художнього твору, який, в свою чергу, є найяскравішим опосередкованим свідченням про людину у її онтологічному вимірі, вищу планку якого встановлює геніальність.

Зміни погляду на літературний твір говорять про зміни положення людини у світі. Декрет Солона, який забороняв вносити доповнення у текст „Іліади" та „Одісеї" під час їх виконання на афінських святах, був знаком встановлення принципово нових відносин між особистістю та колективом давньогрецького полісу. Усвідомлені сучасниками відмінності між тлумаченням одних і тих самих сюжетів у творах В. Шекспіра та „університетських умів", між романом М. Сервантеса та його неавторським „продовженням" можна сприймати як підтвердження того факту, що породжений античністю тип особистісної творчості був відтворений в Європі лише в епоху Відродження [3]. Перебудова жанрового мислення на початку ХІХ століття, згідно з якою окремий твір перестає сприйматися лише як варіант жанру, як це було в епоху класицизму, а навпаки, жанр починає мислитися як елемент цілісного літературного твору [6, 33] відповідала прогресу окремої творчої індивідуальності, яку Д. Наливайко називає найхарактернішою ознакою епохи романтизму [11]. І навпаки, об'єднання окремих епічних творів в цикли, підпорядкування, окремого твору певній ієрархії, яка існує в циклі, характерне для реалістичного мистецтва ХІХ століття з його художньою соціометрією. Прагнення Ж. Ф. Кафки знищити власні твори, відчуття незавершеності їх, тобто неможливості здійснити в межах літературного твору гармонізацію відносин між людиною і світом, незгода задовольнитися лише „вербальною перемогою" (Ж.-П. Сартр) над буттям яскраво характеризує початок ХХ століття, яке проходило під знаком постійної загрози існуванню людини і людства. Очевидно, що „проблематизація" поняття „літературний твір" у літературознавстві ХХ століття започаткувала новий етап у осмисленні не тільки феномену літературного твору, а й статусу людської особистості у сучасному світі.

В. Кайзер в знаменитій праці „Твір мистецтва слова" уточнює класичні, гегелівські уявлення про співвідношення форми та змісту у літературному творі. Він характеризує „предметний шар твору (Inhalt), його мову (sprachliche Formen) і композицію (Aufbau) як основні *поняття аналізу*" та називає „зміст (Gehalt) *поняттями синтезу*" [14, 182]. Коментуючи концепцію Кайзера, В. Халізов зазна-

чає, що художній зміст є „синтезуючим началом твору”, „його глибинною основою, що зумовлює призначення (функцію) форми як цілого” [14, 182]. Варіанти модернізації традиційної гегелівської опозиції форма - зміст можуть бути різними. Наприклад, у „Теоретичній поетиці” Потебні йдеться про „зовнішню форму”, „внутрішню форму” та „зміст” - тобто слово, образ, ідею [12, 26]. Феноменологічна теорія Р. Інгардена дозволяє виділити у літературному творі окремі шари: „а) план звучання слів, а також утворень і типів звучання вищого порядку; б) план значущих одиниць: речень і груп речень; в) план схематичних образів, через які виявляються різні предмети, представлені у творі і г) план предметів, що представлені через чисто інтенційні стани речей, які визначають значеннями речень, що входять до складу твору” [8, 141]. Для структуралістів невідома структура тексту як своєрідний формоутворюючий механізм протистоїть значенню. Для постструктуралістів опозиція текст - смисл обертається опозицією інтертекст - полісемія.

Єдність форми та змісту літературного твору передбачає запрограмовану концепцію Кайзера єдність літературознавчого аналізу та літературознавчого синтезу. Називаючи системність та цілісність двома „різними аспектами єдиної реальності” [13, 20], Тюпа розкриває їх взаємодоповнюваність у діалектичному протиріччі: якщо система характеризується такими поняттями, як дискретність, диференціація багатьох елементів, опозиційні відносини між елементами, керуваність, ентропія, то цілісність відповідно є континуальною, передбачає інтеграцію елементів та домінантні відносини між ними, саморозвиток та невичерпність цілого [13, 21-22]. „Літературознавцю — як науковцю, - зазначає дослідник, - залишається ... аналізувати зовнішню данність художнього тексту як систему, скеровуючи цим шляхом своє пізнання на твір як цілісність, що відкривається йому у своїй повноті та ненадмірності лише в його естетичному переживанні” [13, 26].

Органічна, неусвідомлена єдність аналітичного та синтезуючого моментів присутня в процесі безпосереднього сприйняття художнього тексту та розгортання в свідомості читача певного ідеального поетичного світу. Ця єдність виступає обов'язковою умовою буття літературного твору, який не існує без від-творюючої, со-творчої діяльності читача. Але в літературознавчій практиці досягнення рівноваги між аналізом та синтезом виявляється проблематичним. Саме тому поряд з формальною школою розвивається герменевтика, паралельно зі структуралізмом та постструктуралізмом - рецептивна естетика.

Подолання методологічного розриву між аналізом художнього тексту та інтерпретацією літературного твору сприймається як нагальна потреба сьогоденного літературознавства. Надзвичайно цікавим видається об'єктивно здійснюваний рух представників різних (іноді протилежних) літературознавчих шкіл назустріч один одному, утворення певної семантичної площини, в якій перетинаються різні літературознавчі концепції.

Так, Ю.М. Лотман, розмірковуючи про те, що „об'єкт в процесі структурного опису не тільки спрощується, але й *доограничується*, стає більш жорстко організованим, ніж це має місце насправді” [10, 546], обґрунтовує необхідність створення динамічних моделей семіотичних об'єктів і систем. Якщо художній текст тлумачиться дослідником як семіотична система, то статична модель (опис)

структури стає результатом аналізу художнього тексту, а побудова динамічної моделі з урахуванням діахронічних „ігрових” стосунків між системними та поза-системними елементами, які передбачають перетворення „ядра” структури у „периферію” [10, 554] і навпаки, має відношення до інтерпретації літературного твору.

Р. Інгарден, з точки зору школи рецептивної естетики досліджуючи проблему дізнання літературного твору, протиставляє „індивідуальне читання” певного літературного твору та „ап'юріорний аналіз загальної ідеї „літературний твір” [8, 140]. Він говорить про схематичність літературного твору, зазначає, що „літературний твір мистецтва (як і кожен літературний твір взагалі) слід протиставити його конкретизаціям, які виникають при окремих прочитаннях твору (чи при постановках твору в театрі та їх сприйманні глядачем)” [8, 141]. В той же час, аналізуючи зміну фаз читання в процесі конкретизації і вводячи поняття „часової перспективи”, Інгарден намагається виявити найбільш статичні елементи процесу, які дали б змогу описати „плинну структуру” літературного твору саме як структуру.

Таким чином, між статичним описом структури художнього тексту та індивідуальною конкретизацією літературного твору як двома полюсами розташовуються „динамічна модель” тексту та „плинна структура” твору, дистанція між якими не сприймається як нездоланна. В контексті вище сказаного постструктуралістський погляд Р. Варта на текст як „поле методологічних змагань” набуває особливого значення. Намагаючись відірватися від „ньютонового” розуміння твору, Барт обґрунтовує поняття Текст: „твір у цілому функціонує як знак, і закономірно, що він є однією з основних категорій цивілізації Знака і навпаки, у Тексті означуване екстраполюється в безмежність майбутнього, Текст ухилиється, він працює у сфері *означника*. Означник потрібно уявляти собі не як видиму частину сенсу, не як його матеріальну попередність, а навпаки, як його вторинний продукт. І в незакінченності означника передбачається не невимовність (означуване, що не піддається найменуванню), а *гра*, народження означника у площині Тексту (точніше, й сам Текст є його площиною) відбувається вічно, як у вічному календарі, причому не органічно, через дозрівання, і не герменевтично, через заглиблення у текст, а засобом множинного зсуву, взаємонашарування, варіації елементів” [1, 381]. Текст з великої літери не протиставляється Бартом твору, а вибирає його у себе: „твір зрозумілий, усвідомлений, сприйнятий у всій повноті своєї символічної природи - це і є, власне, текст” [1, 381]. Очевидна парадоксальність такої точки зору (згідно з класичними уявленнями поняття „твір” є ширшим за поняття „текст”) об'єктивно є спробою подолати протиріччя між „аналізом тексту” та „інтерпретацією твору”.

Відкриваючи діахронну глибину Тексту, постструктуралісти намагаються врахувати всі його можливі інтерпретації, в тому числі й творчі, тобто такі, результатом яких стають нові тексти, а також конкретний текст розглянути як одну з інтерпретацій попередніх текстів. Можна сказати, що постструктуралізм прагне піддати аналізу процес інтерпретації літературного твору, залишивши за цим процесом його динаміку, але позбавивши його особистісного характеру і розімкнувши

ши, таким чином, у нескінченність. Заява про „смерть автора”, засвідчене постструктуралізмом розчинення особистості автора і читача у безмежності інтертексту, моделює буття, у якому губиться особистість, буття без людини.

Розглядаючи мистецтво як різновид моделюючої діяльності поряд з грою, Ю. Лотман характеризує твір мистецтва як „модель-знак”. Він дає поняттю „модель” найзагальніше визначення: „модель — це аналог об'єкта пізнання, який замінює об'єкт в процесі пізнання” [9, 387]. Тобто з точки зору Лотмана, твір мистецтва є моделлю дійсності, має означити і змодельовати дійсність в процесі її художнього дослідження. (Зазначимо, що для постструктуралізму дійсність взагалі втрачає своє значення, літературний твір перестає бути референтним щодо неї, буття тексту, усвідомленого як інтертекст, замінює реальне буття.) Літературознавець же створює моделі моделей.

Моделювання досліджуваного об'єкту є загальнонауковим методом, усвідомлене поширення якого в літературознавстві почалося після аналогічної методологічної екстраполяції в галузі лінгвістики, „після Соссюра” [10, 153]. Відношення між певною системою та її моделлю характеризується, крім іншого, „транзитивністю (тобто модель моделей є моделлю вихідної системи)” [4, 399]. Якщо твір є моделлю дійсності, згідно з принципом транзитивності, літературознавча модель є своєрідним поверненням літературного твору до дійсності. Аналіз художнього тексту відтворює структурність дійсності. Інтерпретація літературного твору відтворює цілісність дійсності через цілісність події інтерпретації, яка виявляє себе у наявності часової перспективи та суб'єктності.

Таким чином, результатом і аналізу художнього тексту, і інтерпретації літературного твору фактично є побудова їх моделей, тобто моделей моделей. Опис структури художнього тексту по суті являє собою його статичну модель. Інтерпретація є динамічною моделлю літературного твору (момент динаміки особливо підкреслюється у теоретичних характеристиках літературного твору: якщо Інгарден говорить про наступність фаз читання, Гіршман звертає увагу на ритм, становлення, розгортання і завершення цілісності літературного твору, які мають місце у процесі творчої діяльності автора і відтворюючої діяльності читача). Таким чином, осягнення буття літературного твору у всій його повноті, передбачає співвіднесення аналізу та інтерпретації, тобто перехід від статичної до динамічної моделі. Розробка конкретних методик такого співвіднесення та переходу може стати предметом подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. За ред. М. Зубрицької. - Львів: Літопис, 1996. - С. 378-384.
2. Бердяев Н.А. Философия свободы; Смысл творчества. - М.: Правда, 1989. - 607 с.
3. Веселовский А.Н. Историческая поэтика. - М.: Гослитиздат, 1989. - 406 с.
4. Гастев Ю.А. Модель // Большая Советская Энциклопедия: В 30 т. Гл. ред. А.М. Прохоров. - М., Советская энциклопедия, 1974. - Т. 16. - С. 399-400.
5. Гегель Г.В.Ф. Эстетика: В 4-х т. - М.: Искусство, 1971. - Т. 1.
6. Гиршман М.М. Литературное произведение: теория и практика анализа. - М.: Высш. шк., 1991. - 160 с.

7. Еко У. Поетика відкритого твору // Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. За ред. М. Зубрицької. - Львів: Літопис, 1996. - С. 406 - 419.
8. Інгарден Р. Про пізнання літературного твору // Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. За ред. М. Зубрицької. - Львів: Літопис, 1996. - С. 136-163.
9. Лотман Ю.М. Об искусстве. - С.-Петербург: „Искусство - СПб”, 2000. - 704 с.
10. Лотман Ю.М. Семиосфера. - С.-Петербург: „Искусство - СПб”, 2001. - 704 с.
11. Наливайко Д.С. Искусство: направления, течения, стили: / Европа, XIX-XX вв. - К.: Мистецтво, 1985. - 365 с.
12. Потебня А.А. Теоретическая поэтика. - СПб.: Филологический факультет СПбГУ; М.: Издательский центр „Академия”, 2003. - 384 с.
13. Топя В.И. Художественность литературного произведения: Вопросы типологии. - Красноярск, 1987.
14. Хализев В.Е. Теория литературы: Учебник. - М.: Высш. шк., 2004. - 405 с.